

REZOLŪCIJA

Mēs, pirmā Latgales kongresa lēmumu idejiskie turpinātāji, Rēzeknē, Latgales vēstniecībā „Gors” un Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijā, 2017. gada 5.–6. maijā, **4. pasaules latgaliešu saietā** (turpmāk – „Saiets”), izvērtējot 1917. gada 9.–10. maija pieņemto lēmumu izpildi, lai nodrošinātu Latgales latviešu (latgaliešu) kā Latvijas valsts nācijas daļas atbilstošu pastāvēšanu Latvijas Republikā, pieņemam šādu rezolūciju (kas sastāv no divām daļām – pamatteksta un izvērsuma) ar mērķi nodrošināt latgaliešu valodas un kultūras savdabības kā latviešu nācijas bagātības, saglabāšanu, aizsardzību un **attīstību** un valstiski atbalstīt Latgales latviešus (latgaliešus) kā Latvijas valsts nācijas sastāvdaļu.

1. Izpildot 1917. gada Latgales kongresa 2. punktu, Latvijas valstij ir jānodrošina Valsts valodas likuma 3. panta 4. punkta reāla darbība un vispirmām kārtām šādās jomās un veidos:
 - 1.1. **Valodas statuss:** nodrošināt skaidru latgaliešu rakstu valodas kā vēsturiska latviešu valodas paveida valstisko statusu Latvijā un akceptēt ISO standarta lietojumu, mainot terminoloģiju un nostiprinot saīsinājumus valodu apzīmējumiem: LAV – latviešu makrovaloda, kurai ir divi paveidi: LVS – latviešu literārā valoda un LTG – latgaliešu rakstu jeb literārā valoda. Izmantot šos valodu apzīmējumus visās jomās un īpaši statistikā, norādot izdoto grāmatu, publikāciju, plašsaziņas līdzekļu valodu vai valodu zināšanas, darba valodu u. c. Nodrošināt, lai attiecībā uz latgaliešu rakstu valodu tiktu attiecinātas Valsts valodas likuma 6.–24. panta prasības. (Sk. 1.1. izvērsumu.)
 - 1.2. **Oficiālā saziņa ar valsts un pašvaldības iestādēm:** visām valsts un pašvaldības iestādēm, kā arī privātpersonām respektēt saziņu, t. sk. rakstisku, latgaliešu rakstu valodā visā Latvijas Republikas teritorijā. Latgales plānošanas reģiona teritorijā tas attiecināms arī uz pienākumu sniegt atbildi latgaliešu rakstu valodā. Latgales pašvaldībās vai to struktūrvienībās, citās iestādēs un organizācijās, kā arī komercsabiedrībās, ja tās to vēlas, darba valoda, t. sk. dokumentācija, var tikt lietota latgaliešu rakstu valodā. Šādas tiesības radīt pašvaldībām, to struktūrvienībām un iestādēm, tāpat privātpersonām arī ārpus Latgales plānošanas reģiona teritorijas, ja tās to vēlas. Iekļaut kā vienu no prasībām darbinieka spēju vērtējumā Latgales plānošanas reģionā spēju sazināties latgaliešu rakstu valodā. Valstiski atbalstot latgaliešu rakstu valodas lietojumu, konsekventi stiprināt latviešu valodas kā valsts valodas kopējo lietojumu. (Sk. 1.2. izvērsumu.)
 - 1.3. **Latgales reģiona lingvistiskā ainava:** Latgales plānošanas reģionā, kā arī ārpus tā atgriezties pie vēsturiskajiem latgaliskajiem nosaukumiem un vietvārdiem, uzstādot jaunas ceļa zīmes un norādes, lietot abas latviešu valodas formas (LVS un LTG), valstij izveidot atbalsta sistēmu tām pašvaldībām un organizācijām, kas ir gatavas mainīt esošās (vai uzstādīt jaunas) ceļa zīmes un uzrakstus. Veidot atbalsta sistēmu tiem uzņēmējiem un NVO, kas tūrisma produktu norādes piedāvā latgaliešu rakstu valodā vai tā ir viena no norāžu valodām. Veicot reģionālo reformu, respektēt vēsturisko teritorijas saistību ar Latgali, kā arī nodrošināt iespēju ceļu zīmēs un norādēs lietot latgaliešu rakstu valodu vai vēsturiskos apzīmējumus (nosaukumus) arī ārpus Latgales plānošanas reģiona teritorijas.
 - 1.4. **Izglītība:** nodrošināt konkrētu vietējai situācijai atbilstošu latgaliešu rakstu valodas vai novadmācības stundu skaitu visos izglītības posmos un līmeņos, paredzot tam finansiālu atbalstu Latgales reģionā, atsevišķus priekšmetus (humanitārajā vai sociālajā jomā) ļaut apgūt latgaliešu rakstu valodā. Atbilstoši kompetenču izglītībai pārskatīt humanitārā un sociālā virziena priekšmetu mācību līdzekļus un standartus un papildināt tos ar vēsturiski objektīviem materiāliem par Latgales vēsturi, valodu,

- literatūru, etniskajām un kultūras īpatnībām. Atbalstīt paraugskolas/-u izveidi, kurā viena no mācību valodām ir latgaliešu rakstu valoda. (Sk. 1.3. izvērsumu.)
- 1.5. **Kultūra:** nodrošināt un finansēt reģiona līmeņa struktūru izveidi (tai skaitā uz esošo kultūras iestāžu bāzes), to nosaukumā iekļaut Latgales vārdu un repertuāru veidot, primāri lietojot latgaliešu rakstu valodu: Latgaliešu literatūras fonds, Latgales teātris, Latgales filmu fonds, Latgales simfoniskais orķestris, Latgales koris, Latgales Mākslas muzejs u. c. (Sk. 1.4. izvērsumu.)
 - 1.6. **Plašsaziņas līdzekļos:** Latgales plānošanas reģiona teritorijā nodrošināt valsts informatīvo telpu, t. sk. kā sabiedrisko pasūtījumu, un tajā rast vietu raidījumiem un ziņām latgaliešu rakstu valodā. Nodrošināt un visur, kur likums paredz, sniegt finansējumu tiem informācijas līdzekļiem, kuros ir publikācijas vai raidījumi latgaliešu rakstu valodā, sabiedriski finansētajos radio (LR 1) un televīzijas kanālos (LTV 1, LTV 7) iekļaut ziņu, tāpat atsevišķu raidījumu regulāru sagatavošanu un translēšanu latgaliešu rakstu valodā. Stiprināt un atbalstīt plašu sociālo tīklu vidi (piemēram, uz LAKUGA bāzes) latgaliešu rakstu valodā. (Sk. 1.5. izvērsumu.)
 - 1.7. **Zinātnē un pētniecībā:** Noteiktu daļu valsts finansētu pētniecības programmu virzīt latgalistikas pētījumu atbalstīšanai, informācijas tehnoloģijas rīku un datorprogrammu izstrādei, mūsdienu latgaliešu valodas korpusa paplašināšanai un uzturēšanai. Radīt un finansēt tulkošanas un terminoloģijas izpētes un tālākas izstrādes darbus nolūkā saglabāt un attīstīt attiecīgo administratīvo, komerciālo, ekonomisko, sociālo, tehnisko un juridisko terminoloģiju latgaliešu rakstu valodā.
2. Aicināt Latgales plānošanas reģiona padomi oficiāli apstiprināt latgaliešu (Latgales) karogu (tumši zils-balts-tumši zils), nosakot tā lietojuma kārtību. (Sk. 1.6. izvērsumu.)
 3. Latvijas Republikas reģionālo politiku balstīt uz Satversmes 3. panta: „Latvijas valsts teritoriju starptautisko līgumu noteiktajās robežās sastāda Vidzeme, Latgale, Kurzeme un Zemgale”. Precīzi un skaidri noteikt Satversmē nosaukto reģionu funkcijas, tas ļaus efektīvi risināt daudzas valstiskas problēmas: valsts iestāžu darbības struktūra, pašvaldību sadarbības modelis, izglītības sistēma, veselības aprūpe, valsts budžeta sadale, arī Valsts Kultūrkapitāla fonda darbība u. c. Reģionu izaugsmei virzīt un atbalstīt valsts un citu iestāžu decentralizācijas ideju.
 4. Atzīmēt 27. aprīli kā Latgales dienu un iekļaut to likuma „Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām” 2. pantā kā atzīmējamu dienu, tāpat ieteikt citiem Latvijas novadiem noteikt sava novada dienu.

Šo prasību izpilde ļaus pilnvērtīgi īstenot 1917. gada Latgales kongresa lēmumus, nodrošinās Valsts valodas likuma 3. panta 4. punkta darbību.

Lai sekotu šīs rezolūcijas īstenošanai, tiek izveidota Saieta rezolūcijas izpildes komiteja (sk. 1.7. izvērsumu), kuras uzdevums ir paātrināt un vērtēt pieņemto prasību izpildi, tāpat sniegt pārskatu par rezolūcijas īstenošanas gaitu kopumā.

Komitejas uzdevums ir sasaukt **5. pasaules latgaliešu saietu** 2022. gadā, Saieta rezolūcijas izpildes vērtējumam un latviskā latgaliskuma reģionā un katrā individuālā stiprināšanai.